

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ NE DİYOR? CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE İLİŞKİN BİR İÇERİK ANALİZİ*

What Do the Presidential Decrees Say? A Content Analysis of Presidential Decrees

Dr. Öğr. Üyesi Işıl ARPACI** - Prof. Dr. Abdulkadir BAHARÇİÇEK***

Geliş Tarihi: 19.11.2019 Yayına Kabul Tarihi: 11.05.2020

Öz

1982 Anayasası'nda 6771 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin 16 Nisan 2017 tarihli zorunlu halkoylamasıyla kabul edilmesinin ardından, kademeli olarak "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi"ne geçilmiştir. Yeni sisteme göre seçilen cumhurbaşkanının görev ve başlamasıyla birlikte yürürlüğe giren ilk cumhurbaşkanlığı kararnamesi 10 Temmuz 2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasal olarak yürütme yetkisine ilişkin konularda çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri; üst kademe yöneticilerin atanması, görevden alınması ve atanmalarına ilişkin usul ve esasları, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görev yetki ve teşkilat yapısını, Devlet Denetleme Kurulu'nun işleyiş, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerini, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin teşkilat ve görevlerini düzenlemek üzere tasarlanmıştır. Bununla birlikte yine Anayasal olarak cumhurbaşkanlığı kararnameleri, Anayasa'da sayılan temel hak ve hürriyetleri, kişi hakları ve ödevlerini, siyasi haklar ve ödevleri düzenleyemedikleri gibi kanunla düzenlenmiş alanlarla da ilgili olamazlar. Ancak olağanüstü hallerde çıkarılan cumhurbaşkanlığı kararnameleri kanun hükmünde kabul edilip, "çekirdek haklar" dışındaki her alanda düzenleme yapabilirler.

Abstract

Following the adoption of the Law no. 6771, which created changes in the 1982 Constitution with the mandatory referendum on 16 April 2017, Turkey has gone through a gradual transition to "presidential government system." The first presidential decree came into force upon the appointment of the elected president according to the new system was published in the Official Gazette on 10 July 2018. Presidential decrees issued pertaining to constitutional executive power are designed to regulate the procedures and principles regarding the appointment and dismissal of senior executives; the establishment, abolition, authorization and organizational structures of the Ministries; the functioning of the State Supervisory Board, the board members' term of office and other personnel affairs; and the organization and duties of the General Secretariat of the National Security Council. However, the constitutional presidential decrees cannot regulate fundamental rights and freedoms, personal rights and duties, political rights and duties enumerated in the Constitution, nor can they be related to areas regulated by law. Nevertheless, presidential decrees issued in extraordinary situations can have the force of law and regulate all fields except for the "core rights". This study aimed to evaluate the presidential decrees the

* Bu makale, 24-26 Ekim 2109 tarihinde düzenlenen Kayfor 19'da sunulan aynı başlıklı tebliğin genişletilmiş halidir.

** İnönü Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, isil.arpaci@inonu.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-5297-004X

*** İnönü Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, abdulkadir.baharcicek@inonu.edu.tr,
ORCID:0000-0001-5053-8069

Bu çalışmada 9 Temmuz 2019 itibariyle sayısı 43'e ulaşmış olan cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin içerik analizi ile değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan 43 Cumhurbaşkanlığı kararnamesi; düzenleme alanı, konuları, yöneldiği kurumlar bakımından bakımdan incelenecek, sınıflandırılacak ve oluşturduğu değişim alanları saptanacaktır. Böylelikle bir taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş ile kamu yönetimi yapısındaki değişimin genel görünümü ortaya konulurken, diğer taraftan da cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile hangi alanlara öncelik verildiği ve odağı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yürütme, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi

number of which have reached 43 as of 9 July 2019, using content analysis. In this context, 43 Presidential decrees published in the Official Gazette and entered into force will be examined and classified in terms of regulation area, subjects, institutions addressed will be classified and the fields they have changed will be determined. In this way, both a general view of the change in the public administration structure as a result of the transition to the Presidential government system will be put forward, and also the priorities and focal points of presidential decrees will be understood better.

Keywords: Presidential decree, executive, presidential government system

1. GİRİŞ

Türkiye, 2017 yılında yapılan anayasa değişikliği ile birlikte, parlamenter sistemi terk ederek Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçmiştir. Başkanlık sistemine benzerliği ile dikkat çeken yeni hükümet sisteminin ayırt edici özelliklerinden bazıları; yürütmenin yasamadan daha sert biçimde ayrılması, tek başlı hale getirilmesi ve güçlendirilmesi eğilimidir. Bu eğilimin doğal bir sonucu olarak yeni sistemde, Cumhurbaşkanının sahip olduğu görev ve yetki alanı yeniden düzenlenerek, önceki sistemde Bakanlar Kurulu'na ait olan görev ve yetkilerin büyük kısmı Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanının görev ve yetki alanının genişlemesi, bu görev ve yetkilerin kullanılmasını sağlayan Cumhurbaşkanı işlemlerinin de önem kazanmasına neden olmuştur. Bu işlemlerin en önemlisi ise kuşkusuz Cumhurbaşkanına tanınan kararname çıkarma yetkisidir.

Cumhurbaşkanı, kaynağını doğrudan Anayasadan aldığı yetki ile genel düzenleyici nitelikteki işlemler yapabilmekte ve bu işlemler Anayasada "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi" olarak adlandırılmaktadır (Ülgen,2018:14). İlk Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yayımından başlayarak, bir yıllık süre içinde, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kamu yönetimi sisteminde gerçekleştirilen dönüşümü belirlemek üzere yapılandırılan bu çalışmada, 10 Temmuz 2018 ile 9 Temmuz 2019 tarihleri arasında yayımlanarak yürürlüğe giren 43 Cumhurbaşkanı kararnamesi ele alınmıştır. Böylelikle, bu kararnamelerin değişik açılardan sınıflandırmasının yapılması ve kararnamelerin içeriklerinin esas alınmasıyla kamu yönetimi sisteminde meydana getirdiği değişiklikler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

Siyasal yönetimin, Osmanlı monarşisinin sona erdirilmesi ile merkezi olan İstanbul'dan Ankara'ya geçmesiyle birlikte; 1921'de meclis hükümeti, 1924'de meclis hükümeti ile parlamenter sistem arasındaki ara formülasyonu, 1961 ve 1982'de parlamentarizmi, 2018 değişikliği ile de cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini kabul etmiştir. 1924 anayasası ile birlikte kademeli olarak geçilen parlamenter sistem içerisinde cumhurbaşkanının edindiği konum, diğer bütün

monarşilerde olduğu gibi yüzyıllar süresince tek kişi ve hanedan tarafından yönetilmiş olan Türkiye için, klasik parlamentarizmden farklı olarak daha aktif olmuştur. Bir başka ifadeyle; parlamenter sistemin yürütme erki bağlamındaki en belirgin özelliği olarak gösterilebilecek iki başlılık ve bu iki başlılık içerisinde bakanlar kuruluna kıyasla oldukça sınırlı yetkilerle donatılmış ve hatta sembolik nitelikli devlet başkanlığı pozisyonunun; Türkiye'nin 94 yıllık parlamenter sistem geçmişinde karşılık bulamadığı ifade edilebilir. Bu çerçevede parlamenter sistem içerisinde cumhurbaşkanlığı makamının güçlendirilmesinin ilk adımı olarak 1933 yılında kabul edilen Riyaset-i Cumhur Dairesi Teşkilat Kanunu, 11. maddesi ile Cumhurbaşkanlığı Dairesine bağlı bazı memurların, cumhurbaşkanı tarafından atanabilmesine olanak tanımıştır. Türk siyasi sistemi içerisinde cumhurbaşkanını en çok güçlendiren Anayasa olan 1982 Anayasası ise Cumhurbaşkanlığı kararnamelelerini hukuk sistemine dâhil etmiştir.

1982 Anayasasının ilk biçimindeki hukuki açıdan “düzenleyici işlem” niteliğinde olan cumhurbaşkanlığı kararnameleleri, “Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları, personel atama işlemleri”ni düzenlemek üzere oluşturulmuştur. Böylelikle Cumhurbaşkanı Anayasanın 107. maddesine dayalı olarak, kaynağını anayasadan alan özerk bir düzenleme alanına sahip olmuştur (Taşdöğen, 2016:940-941). 2017 anayasa değişikliği ise yine cumhurbaşkanlığı kararnamesi adıyla yeni bir düzenleyici işlem türü yaratmış, ancak Anayasanın ilk halinde yer alan ve 107. maddede düzenlenen cumhurbaşkanlığı kararnamelelerini ilga etmiştir. Kanunlardan daha alt düzeyde yer alan bu yeni cumhurbaşkanlığı kararnameleleri, yürütme organına doğrudan doğruya Anayasadan kaynaklanan ve herhangi bir kanuni yetkilendirmeye ihtiyaç göstermeyen asli düzenleme yetkisini büyük oranda genişletmiştir (Özbudun, 2017:250-251). Bu çerçevede cumhurbaşkanlığı kararnamesi; genel, soyut, objektif ve bir kez uygulanmakla tükenmeme özelliklerine sahip, doğrudan Anayasa esas alınarak yürürlüğe konulabilen, aslilik niteliğine sahip olan bir düzenleyici idari işlem türü olarak tanımlanabilir (İba ve Söyler, 2019:220). Bir başka tanımla cumhurbaşkanlığı kararnameleleri, kanunlarla düzenlenmemiş ve Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülmemiş olmak kaydıyla yürütme yetkisine ilişkin konularda ve ayrıca Anayasada belirtilen münhasır alanlarda, Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya Anayasadan aldığı yetkiye dayanarak çıkardığı düzenleyici işlemlerdir (Atar,2019:241).

Kaynağını anayasadan alan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, Anayasanın 104/17 maddesine göre düzenlenmiştir. Buna göre Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasada düzenlenmiş olan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Ayrıca anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağı gibi kanunda açıkça düzenlenen konularda da Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. TBMM'nin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir. Anayasa Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile düzenlenebilecek alanları ise şöyle sıralamıştır:

1. Üst kademe kamu yöneticilerinin atanması, görevlerine son verilmesi ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi (104/9)
2. Yürütme yetkisine ilişkin konular (104/17)
3. Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması (106/11)
4. Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri (108/4)
5. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri (118/6)
6. Kamu tüzelkişiliğinin kurulması (123/3).

Bu kapsamda çıkarılmış cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin şekil ve esas bakımından denetimleri ise Anayasa Mahkemesi tarafından yapılır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, md.150). Bu anlamda cumhurbaşkanlığı kararnameleri yasa ile eşdeğer tutulmuştur denilebilir.

Ülgen (2018:36-37), Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini; olağanüstü hâl döneminde çıkarılacak kararnameler, yürütme yetkisine ilişkin genel kararnameler, mahfuz yetki kapsamındaki kararnameler ve sui generis nitelikteki kamu tüzelkişiliği kurma yetkisine sahip kararnameler olmak üzere dört gruba ayırmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre Anayasanın 104/17. maddesi kapsamında, yürütme

yetkisine ilişkin konularda çıkarılacak cumhurbaşkanlığı kararnameleri, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ilk türünü oluşturur. Burada Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenleme yapılması bir zorunluluk değil, bir olanaktır ve Cumhurbaşkanının bu kapsamda hiç kararname çıkarmaması da mümkündür. Dolayısıyla olağan dönemde yürütmeye ilişkin konularda, olağanüstü dönemde olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenleme yapmak Cumhurbaşkanının tek başına takdir edeceği bir yetki kullanımını olanağını ifade eder. Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ikinci türü olan “mahfuz yetki kapsamındaki kararnameler”, Anayasaya göre kanunla düzenlenemeyecek, başka bir ifadeyle kanunla düzenlenmesi Anayasaya aykırı olacak yetkileri kapsamaktadır. Anayasanın 104/9, 106/11, 108/4 ve 118/6. maddelerine dayanılarak çıkarılan; üst kademe kamu yöneticilerinin atanması, görevlerine son verilmesi ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesine, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasına, Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerine ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevlerine ilişkin kararnameler, mahfuz yetki kapsamındaki kararnamelerdir. Anayasa’nın 123. maddesinde belirtilmiş kamu tüzelkişiliği kuran kararnameler, aynı zamanda anayasal olarak bu yetkiyi kanunlarla paylaşırlar. Dolayısıyla yasama ve yürütme arasında alternatif bir yetki olarak düzenlenmiştir ve tek başına ne yasama ne de yürütme için mahfuz bir düzenleme alanı oluşturmaktadır. Bu yönüyle hem genel nitelikteki Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinden hem de özel olarak Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini düzenleyen diğer hükümlerden ayrılmaktadır (Ülgen, 2018:16-20)

2017 anayasa değişikliği, olağanüstü hal dönemlerinde çıkarılacak cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile ilgili özel bir düzenleme yapma yoluna gitmiştir. Buna göre olağanüstü dönemlerde cumhurbaşkanlığı kararnameleri konusu bakımından bir sınırlandırmaya tabii olmayıp, olağan dönemlerden farklı olarak, temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle siyasi haklar ve ödevlerle de ilişkili olabilir. Kanunla eşdeğer olan bu kararnameler Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün TBMM’nin onayına sunulur, üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, md.119/6-7). Olağanüstü hal dönemlerinde çıkarılacak cumhurbaşkanlığı kararnameleri, Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmez,

dolayısıyla, yargı denetimi dışındadır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, md.148/1).

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yürütmenin diğer düzenleyici işlemlerinden farkı, kanuna dayanmak zorunda olmamasıdır. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, kural olarak kanunlara eşdeğer normlar olup, yürütme ve yargı bakımından uyulması zorunlu düzenlemelerdir. İdare işlem yaparken, mahkemeler de karar verirken ilgili kanunlara ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanmak zorundadır. Ancak idare işlem yaparken, mahkemeler de karar verirken, aynı konuda hem kanunda hem de Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde hüküm bulunması durumunda kanundaki hükümleri uygulayacaklardır (Atar, 2019:243).

Bu haliyle, 2017 değişikliğinden önce Anayasanın yürütme organına tanıdığı bir yetki olan ancak değişiklikle ilga edilen Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK) ile Cumhurbaşkanlığı kararnameleri birbirinden beş noktada ayırt edilebilir (Özbudun, 2017:250);

1. KHK çıkarma yetkisi Bakanlar Kuruluna ait iken, cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarma yetkisi cumhurbaşkanına aittir.
2. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, KHK'ların aksine, yetki kanununa ihtiyaç göstermez.
3. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, KHK'ların aksine, TBMM'nin onayına sunulmaz.
4. KHK'lar kanun gücünde oldukları halde, cumhurbaşkanlığı kararnameleri kanunun altındadır.
5. KHK'lar ancak yetki kanunu ile belirlenmiş konularda çıkarılabildiği halde, cumhurbaşkanlığı kararnameleri yürütme yetkisine ilişkin tüm konularda çıkarılabilir.

İsim benzerliği nedeniyle, cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kavram kargaşası yaratma potansiyeli taşıyan cumhurbaşkanı kararları ise cumhurbaşkanının, kanundan ve anayasadan doğan yetkilerini kullanırken aldığı kararları ifade etmektedir. İba ve Söyler'in (2019:220-221) de belirttikleri gibi; cumhurbaşkanı kararları nitelik itibarıyla iki türdür. Bu kararların ilk türü, birel işlemlerin

gerçekleştirildiği Cumhurbaşkanlığı kararlarıdır ve Cumhurbaşkanının atama ve seçme kararları örnek gösterilebilir. İkinci tür Cumhurbaşkanlığı kararları ise bir kanuna dayanılarak yürürlüğe konulabilecek, talilî özelliği gösteren düzenleyici idari işlem niteliğindedir ve en somut örneği Cumhurbaşkanlığı yönetmelikleridir. Birel nitelikteki Cumhurbaşkanlığı kararlarından bir kısmı, idari fonksiyon içerisinde yer almadığından ve Cumhurbaşkanının Devlet Başkanı sıfatıyla tesis ettiği işlemler olduğundan, yargısal denetimin dışında olmakla birlikte, genel itibarıyla Cumhurbaşkanlığı kararlarının yargı denetimi Danıştay tarafından yapılır.

Devlet başkanlarının kararname çıkarma yetkisi Arjantin, Avusturya, Beyaz Rusya, Hindistan, İzlanda ve Katar Anayasalarında olduğu gibi asli düzenleme yetkisi olarak doğrudan anayasada tanınmış olabileceği gibi; Madagaskar, Peru ve Şili Anayasalarında olduğu gibi bir yetki kanunu ile de verilebilmektedir. Bu çerçevede çoğunlukla benimsenen yöntem-Bahreyn, Burundi, Danimarka, Estonya, Fransa, Macaristan'da olduğu gibi- hızlı hareket edilmesini gerektiren acil durumlarda kararname yetkisinin devlet başkanına tanınmasıdır. Hem olağan hem de olağanüstü durumlar için, genellikle kanun hükmünde olacağı belirtilen ve belli bir süre içerisinde parlamentolara sunulma şartı getirilmiş olabilecek bu tarz kararname, klasik kararnameler olarak adlandırılabilir. Ancak bu klasik kararnamelerin dışında, nadiren, devlet başkanları tarafından çıkarılması öngörülen, farklı kararname türlerine de rastlanılmaktadır. Olağandışı kararnameler olarak nitelendirilebileceğimiz bu kararnameler; merkez, tamamlayıcı ve organizasyon kararnameler olmak üzere üç gruba ayrılabilir. Merkez kararnameleri, devlet başkanlarının belirli sebeplerden ötürü federe birimlerin yerine düzenleme yetkisini kullanmalarına imkân tanıyan kararnameleri ifade etmektedir. Tamamlayıcı kararnameler, kanunları değiştiremeyen ancak, kanunların düzenlemediği alanlarda çıkarılan kararnameleri ifade etmektedir. Yeltsin başta olmak üzere, 1993'ten sonra göreve gelen devlet başkanları tarafından piyasa ekonomisine geçilmesine yönelik reformların hayata geçirilmesi için yoğun şekilde kullanılan bu kararnameler, Rusya devlet başkanlarının parlamentonun karşı çıkmasına rağmen istedikleri düzenlemeleri yapabilmelerini sağlayan oldukça güçlü bir araç olarak da işlev görmüşlerdir. organizasyon kararnameleri ise, Ekvator ve Özbekistan'da olduğu gibi, kurum ve kuruluşların devlet başkanı tarafından kararnameyle düzenleneceğinin anayasalarda belirtilmesidir. Bu sınıflandırma göz önüne alındığında, 2017 değişiklikleri ile birlikte başkanlık sisteminin be-

nimsendiği 1982 Anayasası'nda, hem klasik hem de olağandışı kararnamelerin düzenlendiği belirtilebilir (Aslan, 2019:140-143).

Başkanlık sisteminin en demokratik uygulayıcısı olarak kabul edilen ABD'de Başkana kararname yetkisi, Türkiye'deki cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle mukayese edildiğinde; ilk olarak Türkiye'den farklı olarak ABD'de Başkanın kararname yetkisi anayasal teamül olarak kabul edilmektedir. İkinci olarak ABD'de ise bu işleme başkanlık kararnamesi anlamına gelen "presidential decree" değil, "başkanlık veya yürütme emri" anlamına gelen "executive order" olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca ABD'de söz konusu yetkinin kapsam ve sınırları açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Hâlbuki Türk tipi Başkanlık modeli diye adlandırılacak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde, Anayasanın 104. maddesinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle hangi alanların düzenlenemeyeceği net bir şekilde yer almaktadır. Diğer yandan Türk modelinde kararnamelerin kanun karşısındaki konumu açık bir şekilde belirtilmektedir. ABD modelinde ise Başkanların kararname ile kanunu kaldırabildiklerine yönelik birçok örnek bulunmaktadır. Kararnamelerinin denetiminde her iki model benzerlik göstermektedir. İki modelde de kararnameler yasama ve yargı tarafından denetlenebilmekte ve yargısal denetimi her iki ülkedeki yüksek mahkemeler (ABD - Federal Yüksek Mahkeme; Türkiye - Anayasa Mahkemesi) tarafından yapılmaktadır (Çolak, 2017:63).

3. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNİN ANALİZİ

İlk Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yayımlandığı 10 Temmuz 2018'den başlayarak, ilk bir yıllık süre içinde, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile kamu yönetimi sisteminde gerçekleştirilen dönüşümü belirlemek üzere yapılandırılan bu çalışmada, 9 Temmuz 2019 tarihine kadar yürürlüğe giren 43 Cumhurbaşkanlığı kararnamesi inceleme konusu yapılmıştır. Bir başka ifadeyle çalışmanın örneklemini, 10 Temmuz 2018 ile 9 Temmuz 2019 tarihleri arasındaki Cumhurbaşkanlığı kararnameleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda Stone ve diğerlerinin (1966:213) belirttiği, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniği olarak içerik analizi yöntemine başvurulmuş, Kararnameler; yürürlük tarihi, içeriği ve türü bakımından irdelenerek kendi içlerinde sınıflandırılmıştır. Böylelikle Kararnamelere ilişkin "içeriğin tarafsız, sistematik ve niceliksel tanımını" (Berelson 1952: 17) yapılması amaçlanmıştır.

3.1. Süreç Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

1982 Anayasası'nın 18 maddesinde değişiklik yapan 6771 sayılı Kanunun, 16 Nisan 2017'de yapılan zorunlu halkoylamasıyla kabulünün ardından kademeli olarak "cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi"ne geçilmiştir. Yeni sisteme göre; yürürlüğe girmesi, yeni seçilen cumhurbaşkanının göreve başlamasına bağlanan cumhurbaşkanlığı kararnameleri, 24 Haziran 2018'de yapılan seçimlerin ardından, 9 Temmuz 2018'de cumhurbaşkanının göreve başlamasının hemen ardından yayımlanmaya başlamıştır. İlki 10 Temmuz 2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan cumhurbaşkanlığı kararnameleri Tablo.1'de gösterilmiştir.

Tablo.1: Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yayımlanma Tarihine Göre Sıralanması

Tarih	Kararname Numarası	Kararname Adı
10.07.2018	1	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
10.07.2018	2	Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
10.07.2018	3	Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	4	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	5	Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	6	Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	7	Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	8	Yüksek Askerî Şûrânın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	9	Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.07.2018	10	Resmî Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
16.07.2018	11	Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
16.07.2018	12	Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
24.07.2018	13	Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
24.07.2018	14	İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Tarih	Kararname Numarası	Kararname Adı
04.08.2018	15	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
01.09.2018	16	Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
13.09.2018	17	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
03.10.2018	18	Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
11.10.2018	19	Yeni Kurulan Bazı İdarelerin Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa Ekli Cetvellere Eklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
09.11.2018	20	Diyanet İşleri Başkanlığına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
09.11.2018	21	Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
13.11.2018	22	Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
13.12.2018	23	Türkiye Uzay Ajansı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
28.12.2018	24	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
28.12.2018	25	Sözleşmeli ve İş Mevzuatına Tabi Personele İlişkin Bazı Düzenlemeler ile Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
09.01.2019	26	Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
10.01.2019	27	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
18.01.2019	28	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
05.02.2019	29	Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
05.02.2019	30	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
06.02.2019	31	Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Tarih	Kararname Numarası	Kararname Adı
18.04.2019	32	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
19.04.2019	33	İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
02.05.2019	34	Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
10.05.2019	35	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
15.05.2019	36	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
16.05.2019	37	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
01.06.2019	38	Kapadokya Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
19.06.2019	39	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
26.06.2019	40	Bazı Yükseköğretim Kurumlarına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
27.06.2019	41	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
12.07.2019	42	Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
07.08.2019	43	Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri yayın tarihleri bakımından değerlendirildiklerinde, iki nokta özellikle dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki, kararnamelerin %48'inin aynı tarihlerde, geriye kalanların ise farklı tarihlerde çıkarılmış olduğudur. Eş zamanlı olarak çıkarılan kararnamelerin hemen tamamı, ilk kez düzenleme yapmakta iken, farklı zamanlarda çıkan kararnameler ağırlıklı olarak daha önceki kararnamelerde değişiklik yapmaktadır. İkinci olarak; tarihsel sıralaması bakımından ilk çıkarılan kararnamelerin, Anayasa tarafından cumhurbaşkanına ait kılınan mahfuz yetki alanına ve yürütmeye ilişkin olduğu görülmektedir.

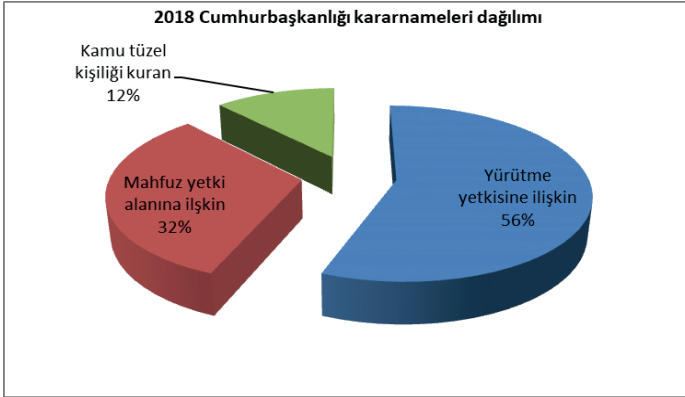
Cumhurbaşkanlığı kararnameleri sayısı bakımından değerlendirildiklerinde ise 14 aylık süre içerisinde sayısının 43'e ulaştığı ve Cumhurbaşkanının, ortalama

olarak, görev yaptığı her bir ay içerisinde 3 kararnameyi, yayımlanmak üzere Resmi Gazeteye gönderdiği görülmektedir. ABD ile mukayese edildiğinde, mevcut Başkan Donald Trump'ın, göreve başladığı 20 Ocak 2017'den 20 Eylül 2017'ye kadar geçen dokuz aylık sürede, 86 adet kararname yayımladığı görülmektedir. Benzer biçimde, ABD'de 12 yıllık görev süresiyle en uzun süre başkanlık yapan Roosvelt'in çıkardığı kararname sayısı 3728, yıllık ortalaması 308; sadece 5 ay başkanlık yapan Garfield'in ise 6'dır (Çolak, 2017:59-60). Kaldı ki; yeni hükümet sistemine geçen Türkiye'de yürütme alanının yeniden düzenlenmesi gerekliliğinin, çıkarılan kararname sayısına doğrudan etki ettiği muhakkaktır. Nitekim Tablo.2'den de okunabileceği gibi, çıkarılmış 43 kararname, 2018 ve 2019 yılları bakımından değerlendirildiğinde, yeni hükümet sistemine geçişin ilk altı ayını kapsayan 2018 yılında, daha yoğun biçimde cumhurbaşkanlığı kararnamelerine başvurulduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Grafik.1: Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yıllara Göre Dağılımı

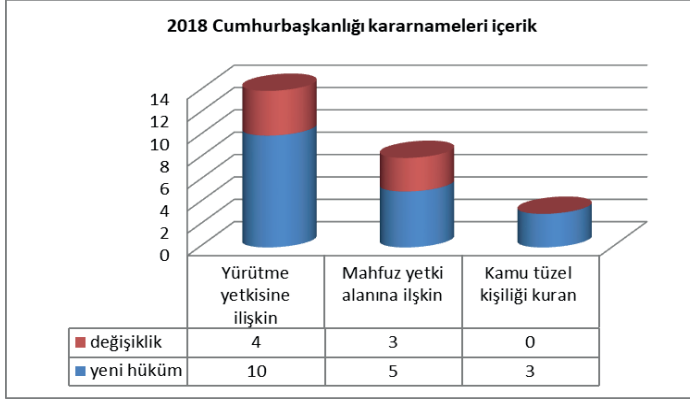
2018 yılında çıkarılmış olan cumhurbaşkanlığı kararnameleri, türleri bakımından değerlendirildiğinde, cumhurbaşkanının takdirine bırakılan yürütmeye ilişkin kararnamelerin ağırlık kazandığı görülmektedir.

Grafik.2: 2018 Yılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Türleri Bakımından Dağılımı

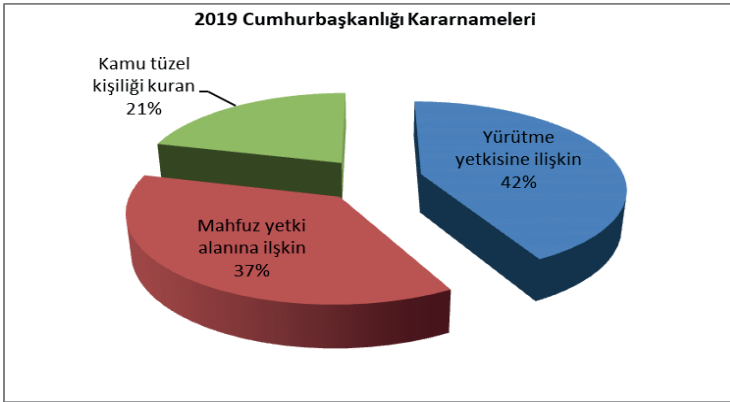
2018 yılına ait cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin %56'sı yürütmeye, %32'si mahfuz yetki alanına, %12'si ise kamu tüzel kişiliği kurulmasına ilişkindir. Aynı kararnameler içerikleri bakımından değerlendirildiklerinde ise, her bir kararnamenin yeni bir düzenlemeyi beraberinde getirmediği görülür.

Grafik.3: 2018 Yılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin İçerikleri Bakımından Dağılımı

2018 yılına ait cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin 18'i bir alanı ilk kez düzenlemişken, 7'si kendisinden önceki cumhurbaşkanlığı kararnamesinde değişiklik yapmıştır. Bu kapsamda yürütme yetkisine ilişkin kararnamelerin %40'ı, mahfuz yetki alanına ilişkin kararnamelerin %60'ı çıkarıldıkları ilk altı ay içerisinde değiştirilmiştir. Buna mukabil kamu tüzel kişiliği kuran kararnamelerde değişiklik yapılmamıştır.

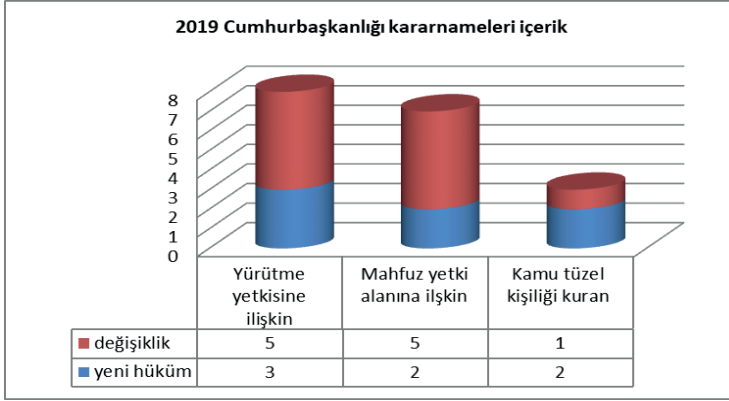
Grafik.4: 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Türleri Bakımından Dağılımı

2019 yılının ilk yedi ayında çıkarılmış cumhurbaşkanlığı kararnameleri içerisinde, tıpkı 2018 yılına ait kararnamelerde olduğu gibi, yürütme yetkisine ilişkin kararnameler ağırlık kazanmaktadır. Ancak 2018 yılına nispetle %13 oranında

bir azalma söz konusudur. Buna karşın 2019 yılında mahfuz yetki alanına ilişkin olanlarla kamu tüzel kişiliği kuran kararnamelerin sayısında bir değişiklik olmamış fakat yüzdelik oranı artmıştır. Bu kararnameler içerikleri bakımından değerlendirildiklerinde ise çarpıcı bir sonuçla karşılaşmaktadır.

Grafik.5: 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin İçerikleri Bakımından Dağılımı

2019 yılında çıkarılan cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin %61'i mevcut kararnamelerde değişiklik yapan kararnamelerdir. Dolayısıyla 2019 yılı kararnameleri, daha önce düzenlenmiş olan bir alanı yeniden düzenleme yoluna gitmiştir.

3.2. Türleri Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

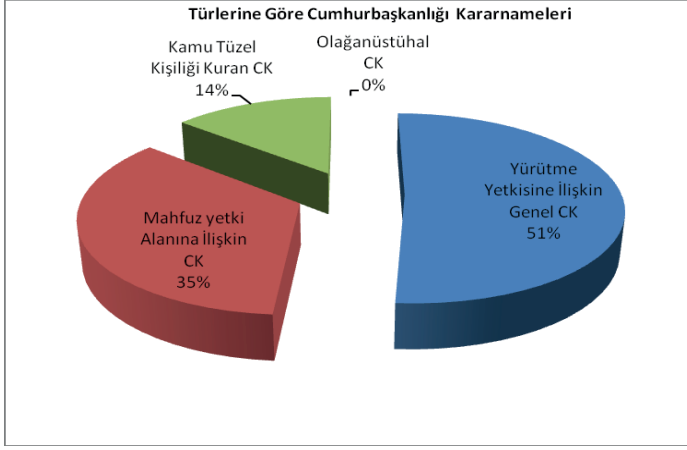
Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yukarıda, türleri bakımından dört grupta sınıflandırılmıştı. Bu sınıflandırma esas alınarak incelenen cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin dağılımı Tablo.2'de gösterilmiştir.

Tablo.2: Türleri Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

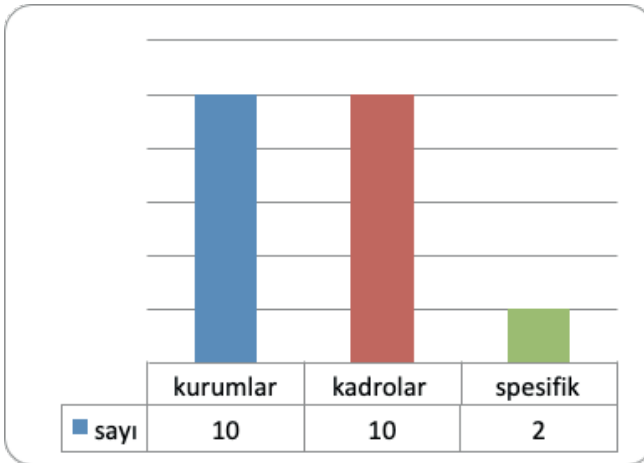
	Yürütme Yetkisine İlişkin Genel CK	Mahfuz Yetki Alanına İlişkin CK	Kamu Tüzel Kişiliği Kuran CK	Olağanüstü Hal CK
Kararname Numarası	8	1	4	
	9	2	7	
	10	3	23	
	11	5	34	
	12	6	38	

	Yürütme Yetkisine İlişkin Genel CK	Mahtuz Yetki Alamna İlişkin CK	Kamu Tüzel Kişiliği Kuran CK	Olağanüstü Hal CK
Kararname Numarası	13	15	39	
	14	17		
	16	24		
	18	27		
	19	29		
	20	32		
	21	35		
	22	36		
	25	37		
	26	43		
	28			
	30			
	31			
	33			
	40			
41				
42				
Toplam	22	15	6	0

Tablo 2'nin en dikkat çekici yanı, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yürürlüğe girdiği zamanda, olağanüstü halin devam etmesine karşı hiç olağanüstü hal cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmamış olmasıdır. 20 Temmuz 2016'da ilan edilen olağanüstü halin ardından yürütme, gerekli düzenlemeleri KHK'lar ile gerçekleştirmiştir. 10 Temmuz 2018'de ise 1 sayılı cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeni hükümet sistemine geçilmiş, 18 Temmuz 2018'de olağanüstü hal kaldırılmıştır. Bu sekiz günlük süre içerisinde hiç olağanüstü hal cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmamış olması, istenilen düzenlemelerin olağanüstü hal KHK'ları ile yapılmış olduğunun göstergesidir.

Grafik.6: Türleri Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Oransal Dağılımı

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin türleri bakımından dağılımında, cumhurbaşkanının takdir yetkisi içerisinde olan yürütmeye ilişkin genel kararnamelerin ağırlık taşıdığı görülmektedir. Yürütmeye ilişkin kararnamelerin konuları bakımından dağılımları, Grafik.7'de gösterilmiştir. Buna göre, yürütmeye ilişkin kararnameler ağırlıklı olarak kurumlar ve kadroları düzenlerken, sadece iki bu iki konunun dışında Resmi Gazete ve uluslararası andlaşmaların onaylanmasına ilişkindir.

Grafik.7: Yürütmeye İlişkin Kararnamelerin Konuları Bakımından Dağılımı

Mahfuz yetki alanına ilişkin cumhurbaşkanlığı kararnameleri, anayasada belirlenmiş sınırlılıklara bağlı olarak bakanlıklar, üst kademe kamu yöneticileri, Devlet Denetleme Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğini düzenleyebilmektedir. Bu çerçevede cumhurbaşkanı, çıkarabileceği tüm kararnameleri, ilk beş gün içerisinde çıkarmış, ancak süreç içerisinde, bakanlıkları düzenleyen 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkındaki Cumhurbaşkanlığı kararnamesi sıkça değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerle birlikte mahfuz yetki alanına ilişkin kararnamelerin sayısı 15, tüm kararnameler içerisindeki payı %35'dir.

Kamu tüzel kişiliğinin kurulmasına ilişkin kararnameler iki farklı uygulamaya tabii olmuştur. Kamu tüzel kişilerinin dördü, kendileri için çıkarılan özel kararname ile kurulurken; 18'i Cumhurbaşkanlığını düzenleyen 1 ve bakanlıklara bağlı ve ilgili kuruluşları düzenleyen 4 sayılı kararname ile kurulmuştur. Kamu tüzel kişilerine ilişkin kararnamelerden biri ise 4 sayılı kararnamede düzenlenen Türkiye Bilimler Akademisinde değişiklik yapmıştır. Bu değişiklik dışında kurulmuş olan kamu tüzel kişileri şunlardır:

Tablo.3: Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Kurulan Kamu Tüzel Kişileri

Özel Kararname ile Kurulanlar	1 Sayılı Kararname ile Kurulanlar	4 Sayılı Kararname ile Kurulanlar
Savunma Sanayi Başkanlığı	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı	Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans)
Türkiye Uzay Ajansı	Cumhurbaşkanlığı Ofisleri	Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü
Türkiye Adalet Akademisi		DSİ
Kapadokya Alan Başkanlığı		Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı
		Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
		Helal Akreditasyon Kurumu
		Kalkınma Ajansları
		KOSGEB
		Karayolları Genel Müdürlüğü
		Mesleki Yeterlilik Kurumu
		Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü

Özel Kararname ile Kurulanlar	1 Sayılı Kararname ile Kurulanlar	4 Sayılı Kararname ile Kurulanlar
		Millî Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı
		Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
		Orman Genel Müdürlüğü
		Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
		Türk Patent ve Marka Kurumu

Cumhurbaşkanlığı kararnamele ile kurulan 22 kamu tüzel kişiliğinden 18'i, başka bir ifadeyle %82'si daha önce yürütme içerisinde var olan kamu tüzel kişilikleridir. Cumhurbaşkanlığı kararnamele bu kurumların, organizasyonel yapı içerisindeki yerlerini yeni sisteme göre yeniden düzenlerken “kurulmuştur” ifadesini kullanmıştır. Sisteme yeni eklenen kurumların sayısı ise dördüttür. Bunlardan 1 sayılı kararname ile kurulan cumhurbaşkanlığı ofisleri, cumhurbaşkanlığı teşkilatı içinde ve cumhurbaşkanlığına bağlı olarak görev yapan, özel bütçeli, idarî ve malî özerkliğe sahip birbirinden bağımsız dört birimden oluşmaktadır. Bu birimlerden Dijital Dönüşüm Ofisi kamudaki dijital dönüşümün (e-devlet) koordinasyonundan, Finans Ofisi ulusal ve uluslararası bankacılık ve finans sektörünün takibinden, İnsan Kaynakları Ofisi Türkiye'nin insan kaynakları envanterini çıkartmak ve ihtiyaç duyulan alanlarda yetenek gelişim faaliyetlerini yürütmekten, Yatırım Ofisi ekonomik kalkınmada gereksinim duyulan yatırımların artırılması için yatırım yapılmasını özendirmeye yönelik çalışmalar yapmaktan sorumludur (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, md. 525-527). 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuş olan idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli Helal Akreditasyon Kurumu (HAK), helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite ederek bunların ulusal veya uluslararası standartlara göre faaliyette bulunmalarını ve düzenledikleri belgelerin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmekte görevlidir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, md. 176).

Özel kararname ile kurulan ilk tüzel kişilik olan Türkiye Uzay Ajansı Kurumu, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ilgilidir (23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, md. 3). Kurumun başlıca görevleri; Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalar doğrultusunda Millî Uzay Programını hazırlamak ve hayata geçirilmesi için düzenlemeler yapmak, uzay ve havacılık bilimi ve teknolojilerine yönelik stratejik planlar hazırlamak, millet-

lerarası anlaşmalar uyarınca uzaya fırlatılan nesnelerin kayıtlarını Devlet adına tutmak, Birleşmiş Milletler nezdinde tescil işlemlerini gerçekleştirmek veya tescil işlemlerini gerçekleştirmek üzere yetkilendirmek, deneysel amaçlı uzay ve hava araçları, uzay ve yer sistemleri, alt sistemler, ekipman ve bileşenlerin geliştirilmesine, uzayın keşfine yönelik araştırmalar yaptırmak olarak sıralanabilir. 38 sayılı Kararname ile kurulan özel bütçeli ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile ilgili Kapadokya Alan Başkanlığı, Kapadokya Alanının tarihi ve kültürel değerleri ile jeolojik/jeomorfolojik dokusunun ve doğal kaynak değerlerinin korunmasını, geliştirilmesini, tanıtılmasını, gelecek kuşaklara aktarılmasını, planlanmasını, yönetilmesini ve denetlenmesini sağlamakla görevlidir (38 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, md. 1-3).

3.3. İçerik Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri içerikleri bakımından; kurumları düzenleyenler, kamu personeline ilişkin olanlar, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde değişiklik yapanlar ve bunların dışında spesifik alanları düzenleyenler olarak dört ana kategoride sınıflandırılabilirler.

Tablo.4: İçerikleri Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

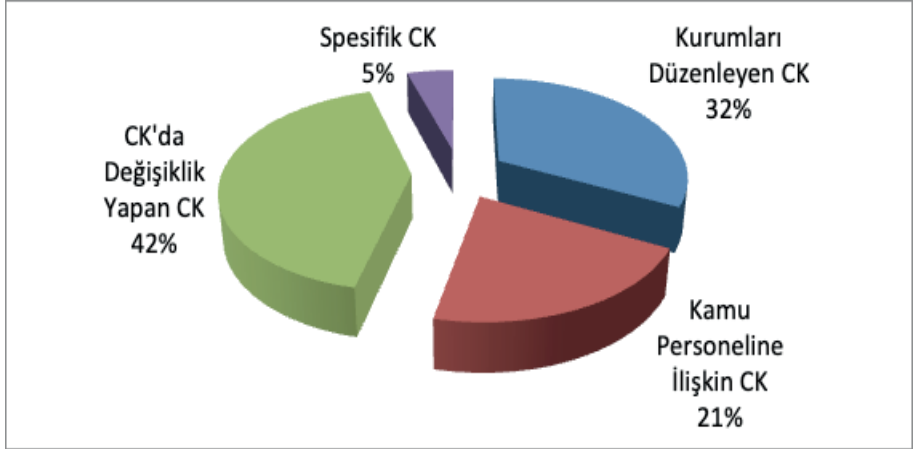
KURUMLARI DÜZENLEYENLER		KAMU PERSONELİNE İLİŞKİN OLANLAR		CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPANLAR		SPESİFİK OLANLAR	
No	Düzenleme Alanı	No	Düzenleme Alanı	No	Düzenleme Alanı	No	Düzenleme Alanı
1	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı	2	Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan idareler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulan diğer idareler, fonlar ve kefalet sandıkları	15	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı	9	Uluslararası anlaşmaların uygun bulunması
4	Bakanlıklara bağlı kurumlar	3	Üst Kademe Yöneticileri	16	Millî Saraylar Daire Bşk	10	Resmî Gazete
5	DDK	20	DİB	17	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı		

KURUMLARI DÜZENLEYENLER		KAMU PERSONELİNE İLİŞKİN OLANLAR		CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPANLAR		SPESİFİK OLANLAR	
6	MGK Gn Sek.	22	İçişleri Bak.	18	Savunma Sanayi Başkanlığı		
7	Savunma Sanayi Başkanlığı	25	375 s. KHK	19	Devlet Arşivleri Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığının Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa eklenmesi		
8	YAŞ	26	Cumhurbaşkanlığı Personeli	21	Strateji ve Bütçe Bşk		
11	Devlet Arşivleri	29	Üst Kademe Yöneticileri ile kamu kurum ve kuruluşlarına atama usulü	24	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı		
12	Milli Saraylar Daire Bşk	40	Bazı yükseköğretim kurumlarına kadro ihdası	27	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı		
13	Strateji ve Bütçe Bşk	42	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Tarım ve Orman Başkanlığına 23 müşavir kadrosu	28	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı		
14	İletişim Bşk			30	Bakanlıklara bağlı kurumlar		
23	Türkiye Uzak Ajansı			31	Cumhurbaşkanlığı Personeli		
34	Türkiye Adalet Akademisinin kuruluşu			32	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı		
36	Yüksek İstişare Kurulunun kurulması (Cumhurbaşkanlığı)			33	İletişim Bşk		
38	Kapadokya Alan Başkanlığının kuruluşu			35	Bakanlıklara bağlı kurumlar		

KURUMLARI DÜZENLEYENLER	KAMU PERSONELİNE İLİŞKİN OLANLAR	CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPANLAR	SPESİFİK OLANLAR
		37 Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı	
		39 Bakanlıklara bağlı kurumlar	
		41 Cumhurbaşkanlığı Personeli	
		43 Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı	

Bu kararnamelerin oransal dağılımları Grafik.6'da sunulmuştur.

Grafik.6: İçerikleri Bakımından Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Oransal Dağılımı

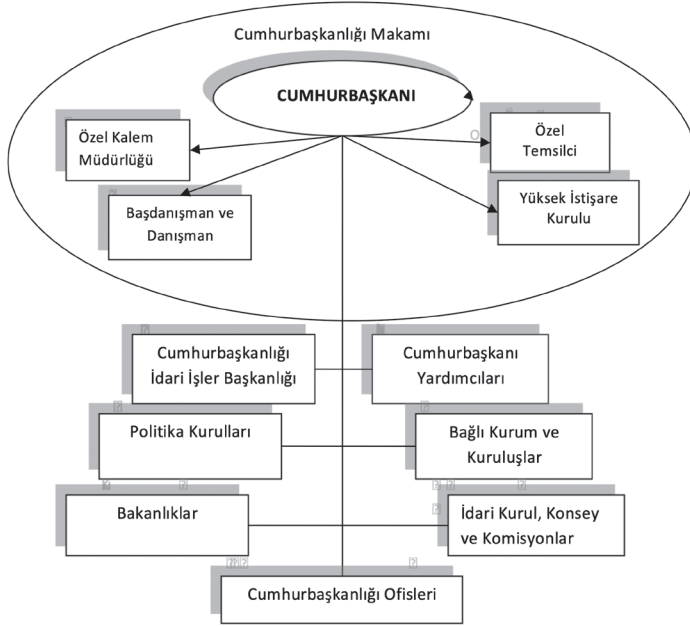
Buna göre, tüm cumhurbaşkanlığı kararnameleri içerisinde, mevcut cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde değişiklik yapan kararnameler yoğunluk kazanmaktadır. İkinci sırada %32'lik oranıyla kurumları düzenleyen kararnameler gelmekte, onları %21 ağırlığa sahip kamu personeline ilişkin düzenlemeleri yapan kararnameler izlemektedir. Spesifik içeriğe sahip kararnameler ise %5'lik oranla en az çıkarılan kararnameler olmuştur. Bu çerçevede içerikleri bakımından cumhurbaşkanlığı kararnamelerin çoğunlukla kendisinden önce gelen kararnamelerde değişiklik yapmaya yöneldiği ifade edilebilir.

3.3.1. Kurumları Düzenleyen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin içeriklerinin değerlendirilmesine yardımcı olan ilk kategoriden “kurumları düzenleyen cumhurbaşkanlığı kararnameleri”nin ağırlıklı olarak cumhurbaşkanlığı teşkilatına odaklandığı görülmektedir. Yeni hükümet sistemine göre aynı zamanda yürütmeyi de oluşturan cumhurbaşkanlığı teşkilatı, 1 sayılı cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile doğrudan düzenlenirken, kamu tüzel kişilerini düzenleyen kararnameler dışında kalan kararnameler ile de dolaylı olarak düzenlenmiştir.

1 sayılı Kararname, Cumhurbaşkanlığı teşkilatını; cumhurbaşkanlığı makamı, cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Politika Kurulları, Bakanlıklar, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Bağlı kurum ve Kuruluşlar, İdari Kurul, Konsey ve komisyonlar ile Cumhurbaşkanlığı Ofisleri olmak üzere 8 birimden oluşan bir yapıda düzenlemiştir. Her bir birim cumhurbaşkanına bağlıdır ve aralarında hiyerarşi bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanlığı makamının merkezinde yer alan cumhurbaşkanı, 1 sayılı Kararnameye göre; devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder ve yürütme yetkisinin sahibidir. Cumhurbaşkanı Özel Kalem Müdürlüğü, Cumhurbaşkanı makamına ilişkin hizmetleri yürütmekle görevlidir ve aynı zamanda özel kalem müdürüne, büyükelçi unvanı verilir. Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Danışmanı, Cumhurbaşkanı danışmanlık yapmak ve yine cumhurbaşkanı tarafından verilen diğer görevleri yapmakla mükelleftir. Özel temsilci, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren konularda, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde özel bir görevi ifa etmek üzere cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilir. Bu şekilde görevlendirilecek kişilere Büyükelçi unvanı verilebilir ve bu unvan özel temsilcilik görevi süresince devam eder, giderleri Cumhurbaşkanlığı bütçesinden karşılanır. 36 sayılı Kararname ile Cumhurbaşkanlığı makamına eklenen birim olan Yüksek İstişare Kurulu ise Cumhurbaşkanınca görevlendirilen, millete ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin kazanımlarından yararlanılması amacıyla kurulmuştur. Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyelerine yapılabilecek ödemeler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Çizim.1: Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı

İdari İşler Başkanlığı, mevzuatla verilen görevler yanında, Cumhurbaşkanı tarafından verilen diğer görevleri yapmakla da görevlidir. Aynı zamanda en yüksek devlet memuru olan İdari İşler Başkanı, İdari İşler Başkanlığı bünyesindeki birimlerin faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkili olup doğrudan Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. En önemli görevleri arasında; Türkiye Büyük Millet Meclisi ile ilişkilerin yürütülmesi ile kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması, iç güvenlik, dış güvenlik ve terörle mücadele konusunda koordinasyonun sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması yer alır.

Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanı tarafından verilen görevleri yaparlar ve doğrudan Cumhurbaşkanına karşı sorumludurlar. Aynı zamanda Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, yenisi seçilene kadar en yaşlı Cumhurbaşkanı yardımcısı; Cumhurbaşkanının geçici olarak görevinden ayrılması halinde ise Cumhurbaşkanının görevlendirdiği yar-

dımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder. Her iki durumda da Cumhurbaşkanı vekili, Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

Aynı zamanda Cumhurbaşkanının başkanlık ettiği politika kurulları, en az üç üyeden oluşur ve üyeler Cumhurbaşkanınca atanır. Kurulların genel görev ve yetkileri arasında Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek, geliştirilen politika ve strateji önerilerinden Cumhurbaşkanınca uygun görülenler hakkında gerekli çalışmaları yapmak, görev alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek ve yapılan çalışmalarla ilgili Cumhurbaşkanına rapor sunmak sayılabilir. 1 sayılı Kararnameye göre cumhurbaşkanlığı teşkilatı içerisinde yer alan politika kurulları şunlardır:

- 1) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
- 2) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
- 3) Ekonomi Politikaları Kurulu
- 4)Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu
- 5) Hukuk Politikaları Kurulu
- 6) Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu
- 7) Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu
- 8) Sosyal Politikalar Kurulu
- 9) Yerel Yönetim Politikaları Kurulu

1 sayılı Kararınamede sayılan Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar ise kendileri ile ilgili kanunlar ve/veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerindeki hükümlere tabi olup aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- 1) Devlet Arşivleri Başkanlığı
- 2) Devlet Denetleme Kurulu
- 3) Diyanet İşleri Başkanlığı

- 4) Genel Kurmay Başkanlığı 1
- 5) İletişim Başkanlığı
- 6) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- 7) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
- 8) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
- 9) Savunma Sanayi Başkanlığı
- 10) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- 11) Türkiye Varlık Fonu

Cumhurbaşkanlığına bağlı ve kurum kuruluşlar bakımından en çarpıcı durum, 10 Temmuz 2018 tarihli 1 sayılı Kararnamede yer alan Genel Kurmay Başkanlığının ve ona bağlı kuvvet komutanlıklarının, 15 Temmuz 2018 tarihinde yayımlanan 4 sayılı Kararname ile bu listeden çıkarılması ve Milli Savunma Bakanlığına bağlanması olmuştur. Yapılan yeni düzenleme ile genelkurmay başkanı ve kuvvet komutanları, ayrı ayrı Milli Savunma Bakanına bağlı ve sorumlu tutulmuş ancak gerekli gördüğü durumlarda cumhurbaşkanının genelkurmay başkanı, kuvvet komutanları ve onlara bağlı olanlardan doğrudan bilgi alabilmesi ve onlara emir verebilmesi mümkün kılınmıştır. Cumhurbaşkanının emir vermesi halinde, başkaca bir makamdan onay alınmaksızın emrin derhal yerine getirilmesi zorunludur.

- Yeni hükümet sistemine geçilmeden önce 21 olan bakanlık sayısını 16'ya indiren 1 sayılı Kararname ile sekiz bakanlığın birleştirilmesi ile dört yeni bakanlık kurulmuş, iki bakanlığın adı değiştirilmiş, bir bakanlık ise lağvedilmiştir. Buna göre; Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı) ile Aile Bakanlığı (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı) birleştirilerek Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığına; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı birleştirilerek Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı birleştirilerek Ticaret Bakanlığına; Gıda, Tarım ve Hay-

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Milli Savunma Bakanlığına bağlanmıştır.

vancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı birleştirilerek Tarım ve Orman Bakanlığına dönüştürülmüştür. Maliye Bakanlığının adı Hazine Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının adı ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olarak değiştirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatını düzenleyen 1 sayılı kararname, dikkat çekici biçimde çeşitli kanunlarla görevlendirilmiş kurul, komisyon ve konseyleri de Cumhurbaşkanlığı teşkilatı içerisinde, ayrı bir bölüm olarak düzenlemiştir. Kararnamede sayılan bu kurul, komisyon ve kurullar; Malvarlığının Dondurulmasını Değerlendirme Komisyonu, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, Ekonomik İşler Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu, İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulu, Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu, Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Petrol Piyasası Kanununda belirtilen Komisyon, Top-tancı Hal Konseyi ile Göç Kuruludur. Bunlardan sadece Malvarlığının Dondurulmasını Değerlendirme Komisyonu ile Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'na Cumhurbaşkanı birer üye seçmekte, Ekonomik İşler Olağanüstü Hal Koordinasyon Kuruluna ise doğrudan başkanlık etmektedir. Diğer komisyon, kurul ve konseylerin ise cumhurbaşkanı ile değil ilgili oldukları bakanlıklarla ilişkisi bulunmaktadır. Müstakil bir kararname ile düzenleme imkânı varken, cumhurbaşkanı ile irtibatı olmayan bu kurul, komisyon ve konseylerin Cumhurbaşkanlığı teşkilatı içinde sayılmış olması dikkate değer bir sorudur.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Cumhurbaşkanlığı bünyesinde yer alan bakanlıklara bağlı, onlarla ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşları düzenlemiştir.

4 sayılı kararnamede hiçbir bakanlıkla ilişkilendirilmemiş iki de kuruluşa yer verilmiştir. Bunlardan ilki Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'dir. Kararnameye göre TRT, tarafsız bir kamu tüzelkişisidir ve ilişkili kuruluştur. Ancak Kararnamede TRT'nin ilişkili olduğu birim belirtilmemiştir. Bir bakanlıkla ilişkilendirilmemiş bir diğer kuruluş Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'dir. Kararnamede ÖSYM, kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip, Yükseköğretim Kurulu ile ilgili, özel bütçeli bir kuruluş olarak tanımlanmıştır.

5 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden düzenlenen Devlet Denetleme Kurulu (DDK)'nun, önceki döneme göre gerek pozisyon gerekse yetki ve sorumluluklarında önemli değişiklikler olmuştur. İlk olarak Kararnamede DDK, Cumhurbaşkanlığına bağlı üst denetleme organı olarak tanımlanmıştır. Önceki dönemlerde olmayan biçimde yetki alanı genişleyen DDK; yargı organları dışında tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlarında, sermayelerinin en az yarısından fazlası devlete ait yurtiçi/yurtdışı kuruluşlarda, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerde, vakıflarda, Genel Kurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları, Milli Savunma Üniversitesi ile her türlü askeri okul, birlik ve birimlerde, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ve Savunma Sanayii Destekleme Fonunun kendi aralarında veya üçüncü kişilerle birlikte veya ayrı ayrı sermayelerinin en az yarısından fazlasına katılmak suretiyle oluşturulan ortaklıklarda, mevzuatta, Kurul tarafından denetleneceği belirtilen kurum, kuruluş, ajans, organizasyon, fon, kaynak, muhtelif konu, iş ve işlemlerde denetleme yapabilir hale getirilmiştir. Ayrıca DDK'nın yetki alanı soruşturma yapabilmesi ve çalışmaları esnasında güçlük çıkarıcıları görevden uzaklaştırabilmesi bakımından da genişleme göstermiştir.

7 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan Savunma Sanayi Başkanlığındaki en önemli değişim, Milli Savunma Bakanlığı bünyesindeki Müsteşarlık düzeyinden, Cumhurbaşkanlığına bağlı Başkanlık düzeyine yükseltilmesi olmuştur. Buna ek olarak da personelinin atanması da Cumhurbaşkanının onayına bağlanmıştır.

Milli Güvenlik Kurulu (MGK) Genel Sekreterliğini düzenleyen 6 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, MGK ve Genel Sekreterliğinin yapısını yeni

hükümet sistemi ile uyumlu hale getirecek değişiklikleri içermiştir. Bu anlamda artık olmayan başbakan ve yardımcılarını yerine cumhurbaşkanı yardımcısı MGK üyesi olmuştur.

7 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden düzenlenen Yüksek Askeri Şura (YAŞ) ile ilgili en önemli düzenleme, Şura'nın yapısı ile ilgilidir. Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan Yardımcıları, Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı ve Milli Savunma Bakanı ile Kuvvet Komutanlarından oluşan YAŞ'ın, yeni düzenleme ile birlikte üyeleri Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, Milli Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanlarıdır. Dolayısıyla Şura'nın üyeleri arasında, Hazine ve Maliye Bakanı, Milli Eğitim Bakanı ile birlikte Cumhurbaşkanı Yardımcıları da eklenmiştir. Cumhurbaşkanı ise gerekli gördüğü hallerde Yüksek Askeri Şura toplantılarına katılabilmekte, başkanlık edebilmekte ve gerektiğinde Şurayı toplayabilmektedir. Bunun dışındaki durumlarda ise Şura'ya Cumhurbaşkanının başkan olarak belirleyeceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlık etmekte ve onun çağrısı ile yılda en az bir kez toplanmaktadır.

11 ve 12 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin konusunu oluşturan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ve Milli Saraylar Daire Başkanlığı ile ilgili değişim yapısal olmaktan ziyade hiyerarşik bağlamdadır ve her iki kurum karar-nameler ile Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır.

İlk defa 13 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan Strateji ve Bütçe Başkanlığı, DPT'nin yerine ihdas edilmiş olan Kalkınma Bakanlığı'nın yerine ve Maliye Bakanlığının kimi yetkilerinin devredilmesiyle kurulmuştur. Çalışmalarını Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ortak yürütecek olan Başkanlık, bütçe hazırlık sürecinden, kalkınma planları, Cumhurbaşkanlığı programı ve orta vadeli planların hazırlanmasından, bunların izlenmesi ve değerlendirilmesinden sorumludur. Benzer biçimde, 14 numaralı Kararname ile Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün yerine kurulan İletişim Başkanlığı, yeni hükümet sisteminde kamu diplomasisini yürütecek birim olarak tanımlanabilir. Başkanının doğrudan cumhurbaşkanına karşı sorumlu olduğu Başkanlığın görevleri arasında, Tanıtma Fonu'na ilişkin iş ve işlemleri yürütmek, kamuoyunun doğru bilgiyle aydınlatılması için bilgi akışını sağlamak, basınla ilişkilerin düzen-

lemek, basın kartı düzenlemek, devletin tanıtma siyasetinin ve tanıtma ile ilgili alanlarda Cumhurbaşkanınca belirlenecek stratejileri tespitine yardımcı olmak sayılabilir.

9 Temmuz 2018 tarihli KHK ile kapatılan Türkiye Adalet Akademisi'nin, 2 Mayıs 2019'da yeniden kuruluşunu düzenleyen 34 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Akademi'yi "kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Bakanlıkla ilgili" biçiminde tanımlamıştır. Tanımlama bakımından kararnamenin ayırt edici unsuru, daha önce olmayan bir biçimde kurumun "özel bütçe"li olarak gösterilmesidir.

3.3.2. Kamu Personeline İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Kamu personeline ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, personel rejimini düzenleyen ve kadro tahsis eden kararnameler olmak üzere iki kategoride incelenebilir. Bu 2, 3, 22, 25, 26 ve 29 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri kamu personel rejimini düzenlerken; 20, 39 ve 42 numaralı kararnameler kadro tahsisi için çıkarılmıştır.

Kamu personel rejimini düzenleyen kararnameler de kendi içerisinde ikiye ayrılabilir. 2 ve 3 numaralı kararnameler ana düzenleme alanını oluşturmakta, 25, 26 ve 29 numaralı kararnameler ise mevcut durumda değişiklik yapmaktadır. 2 sayılı kararname; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı ile milli güvenlik sebebiyle gizli kalması gereken kadro ve pozisyonlar dışındaki, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan, genel ve özel bütçeli kurumlarla sosyal güvenlik kurumları ve bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulan diğer idareler, fonlar ve kefalet sandıklarındaki kadro ve pozisyonların ihdası, iptali ve kullanılmasına dair esas ve usulleri kapsamaktadır.

Üst kademe yöneticilerinin atanma usulünü düzenleyen 3 numaralı Kararnamede iki tip atama yöntemi bulunmaktadır. Bunlardan ilki cumhurbaşkanı kararı ile atananlardır. Cumhurbaşkanlığı atamasına tabi olan pozisyonlar için aranan asgari yetkinlikler, 657 sayılı Kanunun 48. maddesinde sayılan genel şartları taşımak, en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak ve kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel

sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmaktır. Bu noktada özellikle dikkat çekici olan nokta; bu kadrolara cumhurbaşkanı tarafından atananların görev süresinin cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyeceği, cumhurbaşkanının görev süresi dolduğunda ise görevlerinin kendiliğinden sona ereceğidir. Ayrıca kararname, cumhurbaşkanı kararı ile atanacak olan; rektörler, Diyanet İşleri, ÖSYM, Talim ve Terbiye Kurulu, TÜBİTAK, Türkiye İstatistik Kurumu, Adli Tıp Kurumu ile Yazma Eserler Kurumu başkanlarının, TRT Genel Müdürünün, YÖK üyelerinin, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar, TMSF ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkan ve üyelerinin, İç Denetim Koordinasyon Kurulu üyelerinin ve Sayıştay Başsavcısının görev süresini dört yıl; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türkiye Sağlık Enstitüsü, Türkiye Adalet Akademisi ile TÜBA Başkanının görev süresini üç yıl olarak belirlemiştir.

3 Sayılı kararnamede öngörülen ikinci tip atama usulü, cumhurbaşkanı onayı ile atanmadır. Bu pozisyonlara atanmak için belirlenen koşullar; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinde sayılan genel şartları taşımak, en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak, kamuda en az 5 yıllık hizmeti bulunmak, İl ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile kamu iktisadi teşebbüsleri yönetim kurulu üyeliklerine atanacaklar için kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak, alanında en az beş yıl çalışmış olmaktır. Kararnamede cumhurbaşkanı onayı ile atanacak olanlardan yalnızca Para Politikası Kurulu üyeleri ile TRT Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıl olarak belirlenmiş, diğerlerinin görev süreleri ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir.

3 sayılı kararnamede ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ile İçişleri Bakanlığı'na bağlı Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Personeline ilişkin düzenlemede yer almıştır. Buna göre; TSK'da albaylıktan tuğgeneral/tuğamiral rütbelerine terfiler ile general ve amirallikte bir üst rütbeye terfiler ve atamalar Cumhurbaşkanınca yapılırken; Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarında aynı rütbelere terfiler ve atamalar, Cumhurbaşkanının onayı ile yapılır. Ayrıca Jandarma Genel Komutanı Yardımcıları, bölge jandarma komutanları ve il jandarma komutanları ile Sahil Güvenlik komutan yardımcısı, Sahil Güvenlik bölge komutanları Cumhurbaşkanının onayıyla atanır.

Kamu personeline ilişkin cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ikinci türünü oluşturan kadro tahsisine ilişkin kararnamelerde sırasıyla Diyanet İşleri, İçişleri

Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, yükseköğretim kurumlarına ve Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlıklarına kadro tahsisi yapılmıştır.

4 sayılı cumhurbaşkanlığı kararnamesinde değişiklik yapan 25 sayılı kararnamenin getirdiği en önemli değişiklik, 4 sayılı kararnamede yer alan bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşlarda “özel mesleki bilgi ve uzmanlık gerektiren işlerde yabancı sözleşmeli personel çalıştırılabilir” hükmünün kaldırılmış olmasıdır. Benzer biçimde 3 sayılı kararnamede değişiklik yapan 29 sayılı kararname ile de;

- Cumhurbaşkanının onayıyla yapılacak olan atama koşullarında yer alan il ve bölge müdürlüklerine atanmak için gerekli koşullar KİT yönetim kurulu üyelikleri için de geçerli olmuş,
- Cumhurbaşkanının kararıyla atama yapılacaklar arasında Maarif Vakfı Mütevelli heyet üyeleri ile Kalkınma Bankası Genel Müdürü çıkarılmış,
- Cumhurbaşkanının onayıyla atama yapılacak Din İşleri Yüksek Kurulu üyelerinin, cumhurbaşkanı kararıyla atanması usulü getirilmiş,
- Cumhurbaşkanının onayıyla atanacaklar arasında Kalkınma Bankası Genel Müdür yardımcıları, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Yönetim Kurulu üyeleri çıkarılmıştır.

3.3. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde değişiklik yapan cumhurbaşkanlığı kararnameleri düzenleme alanları bakımından; isim değişikliği yapan, teşkilat yapısını değiştiren, bütçe ve ödemelere ilişkin olan ve personel rejimini düzenleyen kararnameler olmak üzere dört grupta incelenebilir.

Mevcut kararnameler içerisinde isim değişikliği yapan tek kararname 15 sayılı olandır. Bu kararname aynı zamanda, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde değişiklik yapan ilk kararnamedir. 15 sayılı Kararname ile “Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı’nın adı, “Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir.

Mevcut kararnamelerde değişiklik yapan kararnamelerin en fazla odaklandıkları konu, teşkilat yapısında değişikliğe gidilmesidir. Bu çerçevede çıkarılan kararname sayısı dokuzdur ve en fazla değişiklik yaşayan birim cumhurbaşkanlığı teşkilatı olmuştur. İlk olarak, 17 sayılı kararname ile İçişleri Bakanlığı bünyesindeki Dernekler Dairesi Başkanlığı “Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü” olarak dönüştürülmüş, “İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanlığı” kurulmuş ve bunların görevleri belirlenmiştir. 27 sayılı kararname ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Daire Başkanlığı’nın birimleri arasına “Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü” eklenmiş, ilk adı olan “Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatı”, “Cumhurbaşkanlığı Makamı” olarak değiştirilmiştir. Ayrıca Kararname ile Adalet Bakanlığı’nın hizmet birimleri değişmiştir. 32 sayılı Kararname ile İçişleri Bakanlığı’nın hizmet birimleri arasına Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi eklenmiş, Milli Savunma Bakanlığındaki hizmet birimlerinin yeniden düzenlenmiştir. 37 sayılı kararname ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının hizmet birimlerinde, görevlerinde ve personel yapısında değişikliğe gidilmiştir. Son olarak 43 sayılı kararname ile Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın görevleri arasına; Cumhurbaşkanının kararı ile Hazinesinin yurtiçinde ve yurtdışındaki şirketlere iştirakini sağlamak ile sigortacılık ve özel emeklilik sistemine ilişkin faaliyetleri düzenlemek görevi eklenmiş, ayrıca Bakanlık bünyesinde Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Cumhurbaşkanlığı dışında örgütsel yapısında değişiklik yapılan ikinci kurum, Strateji ve Bütçe Başkanlığı olmuştur. 21 numaralı kararname ile İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi İSEDAK ve Uluslararası Kalkınma İşbirliği Genel Müdürlükleri, Başkanlık teşkilatına eklenmiştir. 18 numaralı kararname ile savunma Sanayi Başkanlığı içinde yer alan Savunma Sanayi İcra Komitesinin yapısı; Cumhurbaşkanlığının başkanlığında Cumhurbaşkanının görevlendireceği cumhurbaşkanı yardımcısı, Hazine ve Maliye, İçişleri, Milli Savunma, Bakanları ile Genel Kurmay Başkanı ve Savunma Sanayi Başkanından oluşur biçiminde düzenlenmiştir. İletişim Başkanlığında değişiklik yapan 33 sayılı kararname ile de Başkanlığın görevleri arasına kamu kurum ve kuruluşlarınca uygulanacak iletişim standartlarını belirlemek görevi eklenmiş ayrıca Başkanlığa 5 yılı geçmemek üzere Anadolu Ajansı ile sözleşme yapma ve Anadolu Ajansı’nın faaliyetlerini denetleme yetkisi verilmiştir.

Bütçe ve ödeneklerde değişiklik yapan kararnamelerin sayısı üçtür. Buna göre 16 sayılı Kararname ile Milli Saraylar Dairesi başkanlığı merkezi İstanbul’da bu-

lunan genel bütçeli bir kurum olarak tanımlanmış, 19 sayılı Kararname ile Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, İletişim Başkanlığı, Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı eklenmiştir. 35 sayılı Kararname ise yerli yazar ve eserleri teşvik etmek amacıyla, repertuara alınan ya da ilk kez sahnelenecek eserler için nakdi destek verilebilmesini düzenlenmiş, ayrıca Türk Patent ve Marka Kurumu Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresini üç yıl olarak belirledikten sonra başkan ve üyelere huzur hakkı ödenmesini hükme bağlamıştır.

24 sayılı Kararname ile cumhurbaşkanı yardımcısı ile bakan olarak atanmaların, varsa emekli ve yaşlılık aylıklarının kesilmeyeceğini, bu aylıklara hak kazanmış olanlara da talep etmeleri halinde emekli ve yaşlılık aylığı bağlanabileceği düzenlenmiştir. 27 sayılı kararname ile de Cumhurbaşkanlığı makamında yer alan İdari İşler Başkanı, Özel Kalem Müdürü, başdanışman ve genel müdürlerin cumhurbaşkanı tarafından yurtdışında veya uluslararası kuruluşlarda özel misyon ile görevlendirildiklerinde, “görev süresince” kullanabildikleri büyükelçi unvanını, cumhurbaşkanınca geri alınmadıkça sürekli kullanabilmesi hükme bağlanmıştır.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

16 Nisan 2017’de yapılan halkoylaması sonucu kabul edilen Anayasa değişiklikleri neticesine Türkiye’de parlamenter sistem yerine “cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine” geçilmiştir. Yeni sisteme göre seçilen cumhurbaşkanının göreve başlaması ile birlikte 10 Temmuz 2018 tarihinden itibaren Resmi Gazete’de yayımlanmaya başlayan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile birlikte Türk Kamu Yönetiminin örgütsel yapısı ve işlevsel yapısı büyük ölçüde değişmeye başlamıştır. Özellikle yayımlanan 1 nolu kararname ile beraber bilinen kamu yönetimi yapısı büyük bir değişikliğe uğramıştır. Daha sonra çıkarılan kararnameler ile hem örgüt yapısı ve hem de işleyiş geçmiş ile mukayese edildiğinde anlamlı düzeyde değişim geçirmiştir. Yayımlanan kararnamelerin içeriği analiz edildiğinde başlıca şu sonuçların çıkarılması mümkün görünmektedir.

İlk olarak yeni sistemin örgütsel yapı ve işleyiş olarak tam anlamı ile tasarlanıp ilk günden itibaren uygulanmaya konulmadığı, bunun yerine yeni kurulan bazı birimlerin süreç içerisinde oluşturuldukları görülmektedir. Örneğin başta

Cumhurbaşkanlığı Makamı içerisinde yer almayan “Yüksek İstişare Kurulu” çok sonra oluşturulmuştur.

İkinci olarak çıkarılan kararnamelerin yaklaşık yarısında ilk altı ay içerisinde değişiklik yapılmıştır. Örneğin 2019 yılında çıkarılan kararnamelerin %61’i mevcut kararnamelerde değişiklik yapan kararnamelerdir. Bu durum yeni bir sistemin kuruluyor olması ile açıklanabilir. Ancak yeni sistem için yeteri kadar ön hazırlık yapılmadığı, sistemi tasarlayanların önerdikleri model işleyişi konusunda yeteri kadar inceleme yapılmadığı, yeni sistemin hazırlığının aceleye getirildiği şeklinde de izah edilebilir.

Üçüncü olarak ilk çıkarılan kararnamelerin Cumhurbaşkanına ait kılınan mahfuz yetki alanına ve yürütmeye ilişkin oldukları görülmektedir. Bu durum yeni bir hükümet sisteminin oluşturulması dikkate alındığında beklenen bir sonuçtur.

Dördüncü olarak, beklenenin aksine, çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin yayımlanmadığı görülmektedir. Aynı zaman dilimi dikkate alındığında ABD Başkanının yaklaşık iki kat fazla kararname çıkardığı görülmektedir. Bu durum henüz sistemin tam olarak işlerlik kazanmadığı şeklinde de açıklanabilir.

Beşinci olarak, olağanüstü halin uygulandığı dönemde hiç “olağanüstü hal cumhurbaşkanlığı kararnamesi” çıkarılmamış olması anlamlıdır. Yapılacak düzenlemelerin büyük bir kısmı ile ilgili eski sistem döneminde düzenleme yapıldığı söylene bile, yeni sisteme geçildikten sonra çıkarılan bütün kararnamelerin anayasal denetine tabi olmasının sağlandığı görülmektedir. Olağanüstü hal kararnamesi kullanma yetkisi olduğu halde kullanılmaması hukuk devleti ve demokratikleşme açısından önemlidir.

Altıncı olarak Cumhurbaşkanlığı teşkilatı konusunda sürekli bir arayış içerisinde bulunulduğu görülmektedir. Yeni sisteme geçildikten sonra çıkarılan 1 nolu kararname ile oluşturulan Cumhurbaşkanlığı teşkilatı hakkında bir yıl içerisinde beş ayrı kararname (15, 17, 24, 27, 28) çıkarılarak değişikliğe gidilmiştir.

Hiçbir bakanlık ile ilişkilendirilmeyen TRT ve ÖSYM gibi kurumların ise Devlet Denetleme Kurulu aracılığıyla Cumhurbaşkanının denetimi içine alındığı ifade edilebilir.

Yayımlanan 6 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, MGK ve Genel Sekreterliğinin yapısını, 7 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ise Yüksek Askeri Şura'yı (YAŞ) yeni hükümet sistemi ile uyumlu hale getirecek değişiklikleri içermiştir. Bu anlamda artık olmayan başbakan ve yardımcılarını yerine cumhurbaşkanı yardımcısı MGK ve YAŞ üyesi olmuştur.

Yeni sistemin getirdiği en önemli değişikliklerden bir tanesi de genel ve özel bütçeli kurumlarla sosyal güvenlik kurumlarındaki memur, hâkim, savcı ve bunlardan sayılan görevlere ait kadrolar, öğretim elemanı kadroları, sözleşmeli personel pozisyonları ile işçi kadrolarının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle ihdas edilecek olmasıdır. Atamalar konusunda özellikle dikkat çekici olan nokta; bazı kadrolara cumhurbaşkanı tarafından atananların görev süresinin cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyeceği, cumhurbaşkanının görev süresi dolduğunda ise görevlerinin kendiliğinden sona ereceğidir.

KAYNAKÇA

- ASLAN Volkan, (2019), “Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Kanunlara Uygunluğunun Denetimi ve Çeşitli Hususların Kararname ile Düzenleneceğinin Kanunlarda Belirtilmesi Üzerine”, Anayasa Yargısı, 36(1), 139–161.
- ATAR Yavuz, (2019), “Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Hukuki Rejimi ve Anayasallık Denetimi”, Anayasa Yargısı, 36(1), 241-259.
- BERELSON Bernard,(1952), “Content Analysis in Communication Research”, Free Press.
- ÇOLAK Çağrı D., (2017), “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Yetkisinin Amerikan Sistemi Üzerinden Karşılaştırmalı Analizi”, Strategic Public Management Journal, 3, 51-65.
- İBA Şeref, Yasin Söyler, (2019), “Yeni Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi İle Cumhurbaşkanı Kararının Nitelik Farkı ve Hukuki Sonuçları”, Anayasa Yargısı, 36(1), 195–223.
- ÖZBUDUN Ergun, (2017), Türk Anayasa Hukuku, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Riyaseti Cumhur Dairesi Teşkilât Kanunu, 23/V/1933, Sayı: 240.
- STONE Philip, vd., (1966), The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis, Massachusetts. M.I.T. Press.
- TAŞDÖĞEN Salih (2016), “Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65(3), 937-966.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 9/11/1982, Sayı: 17863.
- ÜLGEN Özen, (2018), “Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Niteliği ve Türleri”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2018(1), 3-39.
- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/7/2018 – 30474
- 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/7/2018 - 30474
- 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/7/2018 - 30474
- 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479

- 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479
- 6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479
- 7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479
- 8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018- 30479
- 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479
- 10 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/7/2018 - 30479
- 11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 16/7/2018 - 30480
- 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 16/7/2018 - 30480
- 13 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 24/7/2018 - 30488
- 14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 24/7/2018 - 30488
- 15 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 04/8/2018 - 30499
- 16 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 01/09/2018 -30522
- 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 13/09/2018 -30534
- 18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 03/10/2018-30554
- 19 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 11/10/2018-30562
- 20 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 09/11/2018-30590
- 21 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 09/11/2018-30590
- 22 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 13/11/2018-30594
- 23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 13/12/2018-30624
- 24 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 28/12/2018-30639
- 25 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 28/12/2018-30639
- 26 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 09/01/2019-30650
- 27 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/01/2019-30651
- 28 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 18/01/2019-30659
- 29 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 05/02/2019-30677
- 30 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 05/02/2019-30677

- 31 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 06/02/2019-30678
32 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 18/04/2019-30749
33 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 19/04/2019-30750
34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 02/05/2019-30762
35 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10/05/2019-30770
36 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 15/05/2019-30775
37 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 16/05/2019-30776
38 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 01/06/2019-30791
39 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 19/06/2019-30806
40 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 26/06/2019-30813
41 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 27/06/2019-30814
42 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 12/07/2019-30829
43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 07/08/2019-30855